

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

Актуелна монетарна и макроекономска кретања – октобар 2008. године

Радован Јелашић – гувернер Народне банке Србије

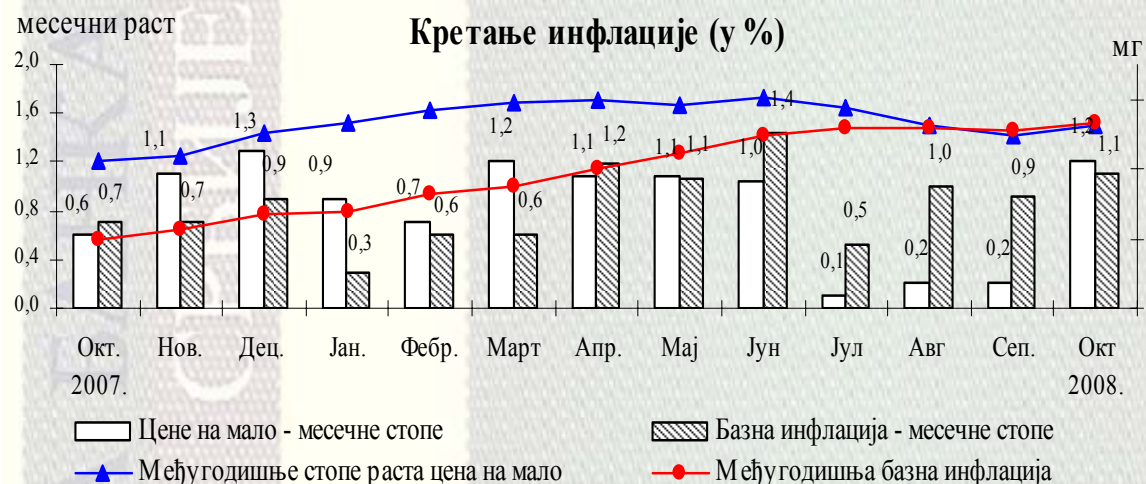
Београд, 3. новембар 2008. године

Монетарни одбор НБС је одлучио да референтну каматну стопу повећа са 15,75% на 17,75%

- Инфлаторна очекивања се не смањују;
- Базна инфлација је и даље на високом нивоу и изнад наше пројекције;
- На основу ребаланса буџета, очекује се експанзивнија фискална политика у 2008. години, а тиме и у 2009;
- Међународно финансијско тржиште карактеришу незапамћене турбуленције на свим аспектима (цена новца, курсеви кључних валута, тржиште ХоВ, берза итд.), што се истовремено одразило и на знатно повећање премије ризика за Србију;
- Смањење цене хране и нафтних деривата није, за разлику од ситуација када те цене расту, утицало на појефтињење повезаних производа!

Повећање референтне каматне стопе мотивисано је потребом да се базна инфлација врати у циљани распон у току наредне године;

Међугодишња инфлација је од почетка године изнад циљаног распона

Годишње стопе инфлације, крај периода (у %)

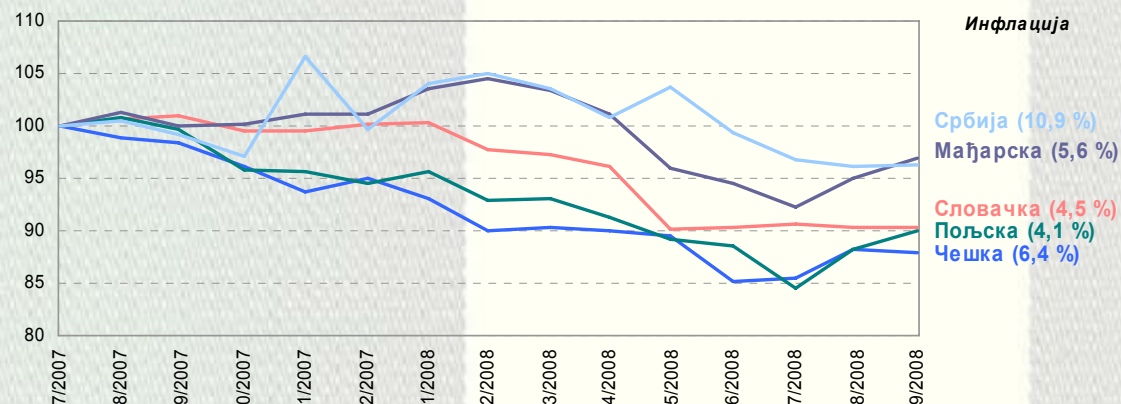

* CPI - Consumer Price Indeks= Индекс потрошачких цена, податак за септ. 2008.

- Међугодишња базна инфлација је наставила кретање изнад циљаног распона, у октобру износи 10,6% и виша је у поређењу са септембарском;
- У укупном међугодишњем расту цена на мало у октобру од 10,5%, скоро да је подједнак допринос регулисаних цена и цена које се формирају слободно, на тржишту (4,9 п.п. и 5,2 п.п., респективно);
- Међугодишњи раст индекса потрошачких цена у септембру износи 10,9%;

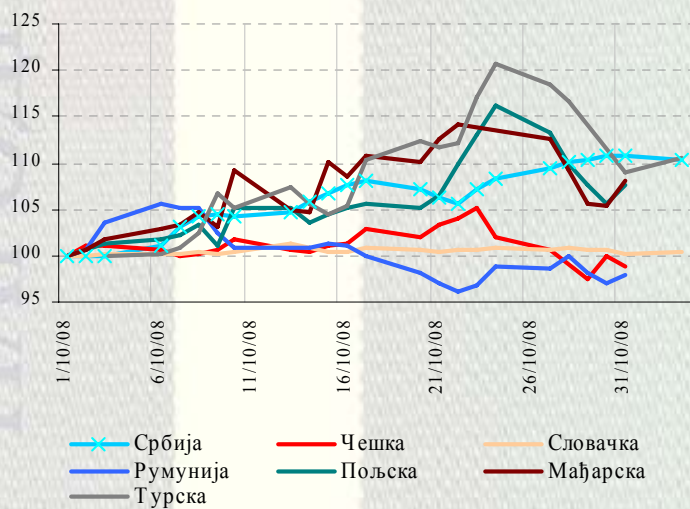
У октобру су се “заљуљале” све валуте у региону!

Кретање курса* (31.7.2007 = 100) и међугодишња промена потрошачких цена

Кретање курсева националних валута према евр у одабраним земљама у транзицији у октобру 2008. године
(1.10.2008=100, раст представља депресијацију)

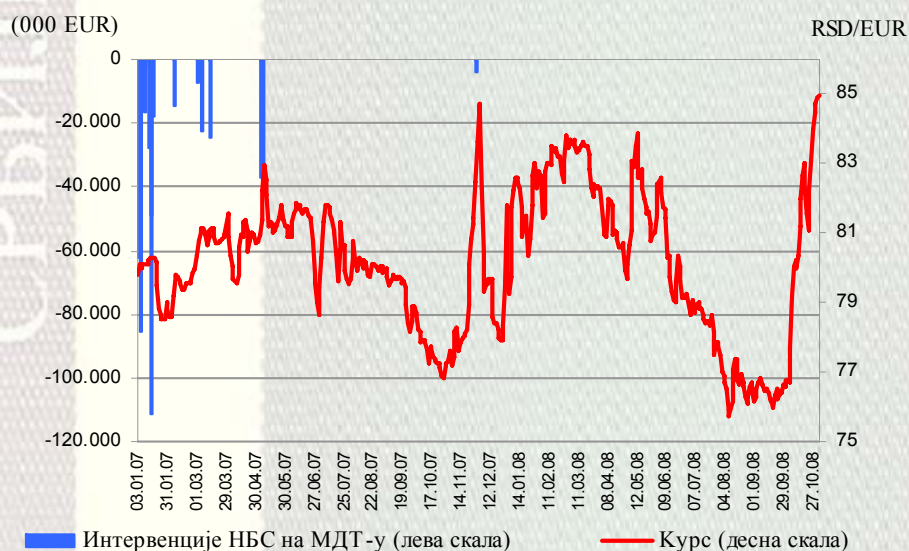
* Крај периода. Индекс испод 100 указује на апресијацију, изнад 100 - на депресијацију.

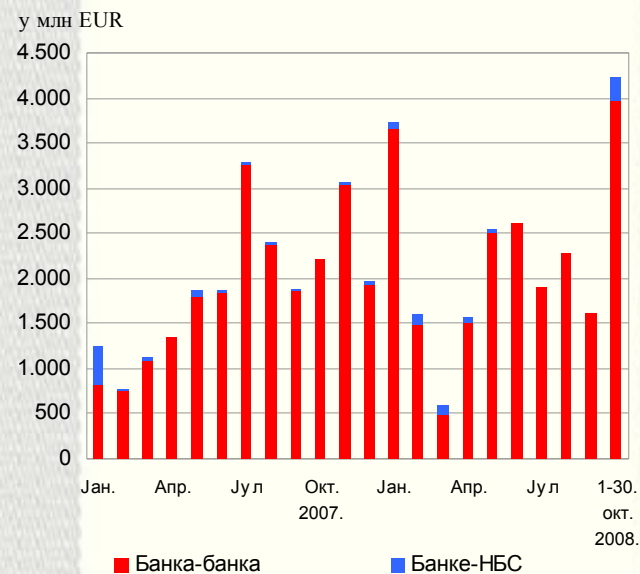
- Обрнута корелација апресијације и инфлације и током октобра је коригована!

Обим трговине на девизном тржишту је смањен

Куповина/продаја девиза од стране НБС на фиксинг састанку и курс евра

Структура промета банкарског сектора на МДТ-у *

* НБС на МДТ-у продаје део откупљених девиза од мењача.

- Да би стимулисала трговину и повећала ликвидност на међубанкарском девизном тржишту, НБС се у октобру неуобичајено често и с релативно високим обимом средстава појављивала у улози продавца;
- Од укупног промета на МДТ-у октобру од 4,2 млрд. евра, удео НБС износи око 6,4%.*
- НБС, међутим, и даље не жели да утиче на тренд курса!

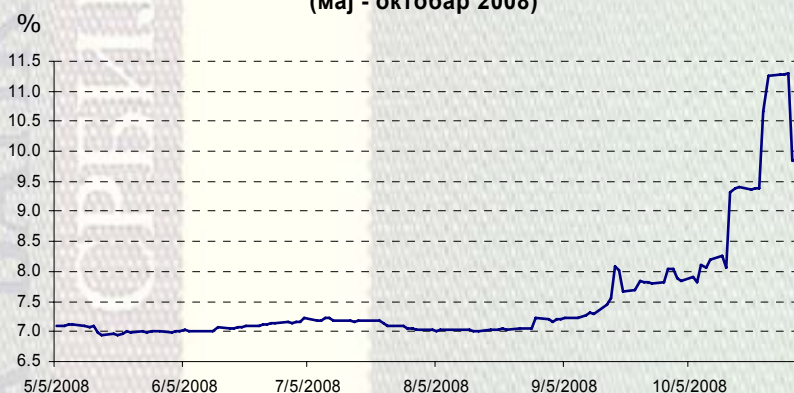
* Закључно са 30. 10. 2008.

Курс није “власништво” НБС него слика стања привреде и политике у Србији

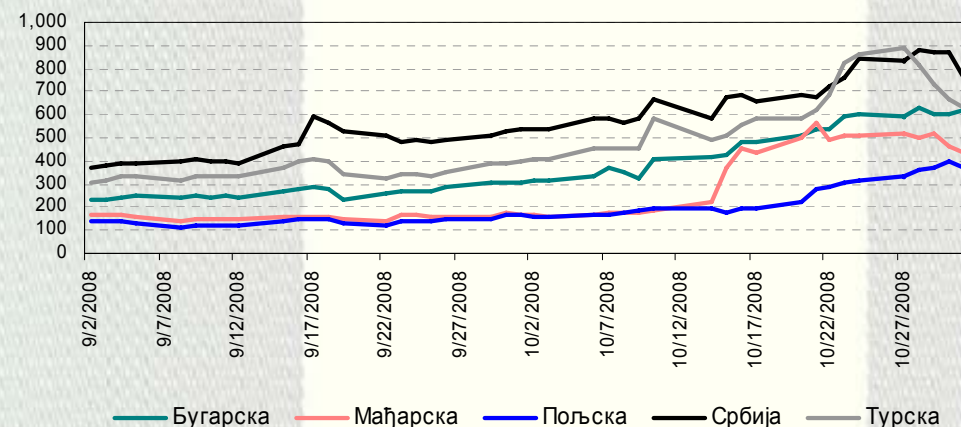
- Екстерни фактори – Турбуленције на међународном финансијском тржишту, пад ликвидности уз пораст камата и маржи отежава обезбеђење екстерних финансијских средстава + Интерни фактори – уместо фискалног стезања додатна релаксација, још увек свежа и лоша искуства са штедњом у 90-им, повећање потрошње при макроекономској равнотежи која је већ претегла = **притисак на курс!**
- Могућности НБС:
 1. Одбрана курса динара по сваку цену – и до сада је увек давала исти резултат: а) НБ остајала без резерви и/или б) суноврат нивоа курса,
 2. Коришћење девизних резерви за обезбеђивање несметаног функционисања девизног тржишта и обуздавање високих дневних флуктација.
- НБС је увек указивала на ризике задуживања у иностраној валути!!!

Међународно окружење се знатно погоршава и за Србију ...

Лондонски клуб- у УСД
(мај - октобар 2008)

Кретање индекса ЕМВИ у одабраним земљама
у септембру и октобру 2008. године

- Страни инвеститори захтевају знатно више марже од досадашњих – време издашних и јефтиних иностраних кредита се у догледно време неће вратити;
- Горе наведене каматне стопе представљају референтну USD/EUR стопу за инвестиције у Србији!

... због чега је НБС/Влада РС већ донела неколико корективних мера

- Обавезна резерва се брише за ново задуживање банака у иностранству – амортизује се поскупљење кредита у иностранству;
- Измена структуре обавезне резерве – већи удео динара – и враћање девизне ликвидности банкама;
- Уважавање смањења депозита грађана приликом обрачунавања обавезне резерве – сада већ 30. уместо 15. октобра;
- Принудна управа Металс банци;
- Измене Закона о осигурању депозита повећањем осигураних депозита на 50.000 EUR;
- Укидање пореза на приход од камата и на девизне депозите у 2009. години.

**Народна
банка
Србије**

**Влада
Републике
Србије**

Досадашање мере су довољне за стабилност финансијског система, али недовољне за привреду!

- Могућности задуживања привреде ће се знатно смањити!
- Кредита ће и у Србији: а) бити мање, б) биће скупљи и в) даваће се на краћи временски период;
- Велики број корекција које се сада спроводе са становишта кредитирања већ дуже време је био неопходан – издвојиће се жито од кукоља;
- Удео прекограничних кредита ће се знатно смањити – кредити ће се обезбеђивати пре свега преко банака-кћерки у Србији;
- Улога међународних финансијских институција значајно ће се повећати (ИФЦ, ЕИБ, ЕБРД, КфВ...);
- У случају солвентних, а недовољно ликвидних банака држава ће морати да обезбеди подршку – превремена наплата кредита у садашњим условима била би крајње непожељна!

Дешавања на међународном финансијском тржишту имају значајне импликације и на политичку слику Европе

- Исланд размишља о уласку у Европску унију;
- Мађарска и Пољска убрзано раде на припреми плана за увођење евра;
- Данска размишља о увођењу евра;
- Питање осигурања депозита донето у једној чланици ЕУ постаје релативизовано у Европи без граница – ЕУ већ данас друкчије функционише него пре неколико месеци;

Најчешће постављана питања и нетачни одговори! (1/2)

- “Банке повлаче новац из Србије “ – Пословне банке у Србији су се само током октобра додатно у иностранству задужиле у висини од око 830 млн EUR како би несметано обављале своје пословање!
- “Банкарски сектор није стабилан” – Независно од свих екстерних и интерних изазова – медијске спекулације, гласине о појединим банкама у земљи и иностранству, позив “аналитичара” да се подижу депозити итд. – све банке несметано сервисирају своје депоненте! - *Једино су остали преварени депоненти који су поверовали у горе наведене спекулације, па им сада инфлација једе уштедеђевину, уместо да зараде на камати у банкама!*
- “Да сам знао шта ће бити с курсом, требало је штедети у еврима” – Најважнији репер за штедњу у Србији је стопа инфлације (сада 10,5%). Са динарском штедњом грађани ће увек зарадити више од инфлације, а са штедњом у другој валути гаранције нема – за последња четири месеца највише су се исплатиле шпекулације у доларима, а не у еврима!

Најчешће постављана питања и нетачни одговори! (2/2)

- “Нема више јефтиних кредита у швајцарским францима” – кредити у CHF носе нижу каматну стопу, али и већи валутни ризик. Да су такви кредити повољни за дужнике, сигурно их банке не би забрањивале!
- “Ма, свеједно је да ли дугујем у EUR или CHF!” – током последња два месеца RSD је ослабио у поређењу са EUR за 11,2%, а према CHF 22,8%!
- “НБС својим интервенцијама брани курс” – НБС не брани одређени ниво курса него својим продајама ублажава превелике дневне осцилације и обезбеђује несметано функционисање девизног тржишта.

Штедња грађана Србије је у најсигурнијим рукама, тј. код пословних банака и НБС

- Банке су доказале да су солвентне и ликвидне, већински власници подржавају своје банке-кћери, а и НБС брине о стабилности система;
- У НБС се налази 40% девизне штедње, резерве са 31. 10. 2008. износе 9,4 млрд EUR – далеко више од укупне штедње грађана и новчане моћи масе M1*;
- Девизне резерве су, као и увек, на сигурном, и то код централних банака, првокласних финансијских институција и у најквалитетнијих ХоВ!

* M1 су укупни неорочени динарски депозити (не укључујући државу и пословне банке) и износи на дан 30. 10. 2008 229,8 млрд RSD.

Међународно финансијско тржиште тражи од Србије да предузме одлучне макроекономске мере!

- С тренутном фискалном политиком (ребаланс буџета 2008) Србији су загарантовани: а) смањење кредитног рејтинга, б) још скупље задуживање у иностранству, в) наставак турбуленција на домаћем девизном тржишту, г) знатно већи инфлаторни притисци. То ће уједно “појести” свако повећање пензија и зарада у оквиру социјалног дијалога.
- Земље у нашем региону намећу значајан преседан у погледу обима подршке, спремности на стезање каиша!
- Србија се до краја ове недеље мора договорити с Међународним монетарним фондом. У супротном – биће још теже!